

ชื่อเรื่องการค้นคว้าแบบอิสระ ความต้องการได้รับการรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ของเกษตรกรราย
ย่อยในจังหวัดเชียงใหม่

ผู้เขียน นางสาวจิรวรรณ เกาแก้ว

ปริญญา วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต (ส่งเสริมการเกษตร)

คณะกรรมการที่ปรึกษาการค้นคว้าแบบอิสระ

อาจารย์ ดร.บุศรา ลีมนิรันดร์กุล	อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก
รองศาสตราจารย์ ดร. อวรณ์ โอภาสพัฒนกิจ	อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
รองศาสตราจารย์ นิพนธ์ ไชยมงคล	อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ลักษณะข้อมูลพื้นฐานการผลิตและการตลาดของเกษตรกร 2) ความรู้ของเกษตรกรต่อมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ 3) ความต้องการได้รับการรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ของเกษตรกรรายย่อยในจังหวัดเชียงใหม่ 4) ปัญหาและอุปสรรคในการผลิตและการตลาดเกษตรอินทรีย์ของเกษตรกรรายย่อยในจังหวัดเชียงใหม่ ประชากรที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ กลุ่มแม่ทา ตำบลแม่ออน อำเภอแม่ออน เป็นเกษตรกรผู้ปลูกผักอินทรีย์ จำนวน 33 ครัวเรือน และกลุ่มเกษตรกรที่ปลูกผักปลอดสารพิษ ตำบลยางเนิ้ง อำเภอสารภีเป็นเกษตรกรผู้ปลูกผักปลอดสารพิษ จำนวน 30 ครัวเรือน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพรรณนา ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ค่าเฉลี่ย และอันตรภาคชั้น

ผลการศึกษาพบว่ากลุ่มแม่ทามีการผลิตเกษตรอินทรีย์แบบผสมผสาน ระบบการผลิตพืชผักหลากหลายชนิด ซึ่งได้เริ่มผลิตในรูปแบบอินทรีย์ตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2529 เหตุผลที่ปรับเปลี่ยนการผลิตจากการเกษตรแบบเดิมเพราะปัญหาด้านสุขภาพ กลุ่มได้ผ่านการรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ของสำนักงานมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ (มกท.) และองค์การมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ภาคเหนือ (มอน.) เนื่องจากเกษตรกรในกลุ่มเคยมีประสบการณ์ในการทำอินทรีย์ พบว่าเกษตรกรมีความรู้ความเข้าใจในมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ในระดับดีมาก (ร้อยละ 54.5) และมีการปฏิบัติตามเงื่อนไขของมาตรฐานเป็นอย่างดี เกษตรกรยังมีความต้องการได้รับการรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ เนื่องจากเกษตรกรคิดเห็นว่าการรับรองมีความสำคัญต่อการขยายตลาด และทำให้ผู้บริโภครู้จักสินค้า สร้างความมั่นใจ

ให้กับผู้บริโภค สามารถเพิ่มปริมาณการขาย และทำให้มีรายได้สม่ำเสมอ ส่วนปัญหาและอุปสรรคด้านการผลิตและการตลาดของกลุ่มแม่ทา พบว่าเมล็ดพันธุ์บางชนิดยังไม่สามารถผลิตเองได้ ต้องพึ่งพामล็ดพันธุ์จากบริษัท และขาดแรงงานในการผลิต

กลุ่มผักปลอดสารพิษ สมาชิกในกลุ่มมีการปลูกผักปลอดสารพิษแบบหมุนเวียนตลอดทั้งปี ลักษณะการผลิตเป็นเกษตรปลอดภัย โดยได้เริ่มรวมกลุ่มและผลิตตั้งแต่ ปี พ.ศ.2548 เนื่องจากปัญหาสุขภาพ และคิดว่าการผลิตปลอดสารพิษสร้างรายได้เพิ่มขึ้น เกษตรกรส่วนใหญ่ได้รับตรารับรองมาตรฐานพืชผักเชิงใหม่ปลอดภัย (GAP) ของโครงการความปลอดภัยอาหาร (Food safety) ด้านพืชในปี พ.ศ. 2555 สำนักงานเกษตรอำเภอสารภี เป็นหน่วยงานหลักที่ได้ส่งเสริมให้เกษตรกรในการทำเกษตรอินทรีย์ เกษตรกรให้ความคิดเห็นว่าการได้รับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์มีความสำคัญน้อยกว่าการมีตลาดจำหน่ายสินค้าปลอดสารพิษ กระบวนการผลิตเกษตรอินทรีย์มีความยุ่งยากกว่าการผลิตผักปลอดสารพิษ อย่างไรก็ตามเกษตรกรมีความรู้และความเข้าใจในมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ภาคเหนือในระดับดี (คิดเป็นร้อยละ 36.7) ปัญหาและอุปสรรคด้านการผลิตและการตลาดของกลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกผักปลอดสารพิษ พบว่าขาดตลาดรองรับผลผลิตปลอดสารพิษ และขาดแรงงานในการผลิตบางช่วง

สรุปผลการศึกษาเกษตรกรกลุ่มแม่ทามีประสบการณ์ในการทำเกษตรอินทรีย์และเคยได้รับรองมาตรฐานมากกว่า 20 ปี ซึ่งการรับรองมีประโยชน์ต่อการขยายการตลาด การสร้างความเชื่อมั่นให้แก่ผู้บริโภค และทำให้เป็นที่รู้จักมากขึ้น ดังนั้นมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ยังมีความจำเป็นในกลุ่มซึ่งต่างจากกลุ่มที่มีการผลิตปลอดสารพิษ อ.สารภี ที่ประสบการณ์ในการทำเกษตรปลอดสารพิษมาประมาณ 5 ปี พบว่ามาตรฐานการรับรองเกษตรอินทรีย์ยังมีความสำคัญน้อยกว่าการมีตลาดจำหน่ายสินค้าปลอดสารพิษ ถึงแม้ว่าเกษตรกรต้องการยกระดับของผลผลิตสู่เกษตรอินทรีย์ เนื่องจากกระบวนการผลิตที่ยุ่งยากกว่าการผลิตผักปลอดสารพิษ ข้อเสนอแนะในกรณีที่เกษตรกรมีการผลิตระยะเวลานานและมีผลผลิตมากพอต่อการขยายตลาด มาตรฐานเกษตรอินทรีย์มีความสำคัญ ส่วนในกลุ่มที่เริ่มการผลิตปลอดสารพิษและอินทรีย์ การส่งเสริมให้มีตลาดรับซื้อหรือพัฒนาตลาดผลผลิตปลอดสารพิษและอินทรีย์มีความสำคัญมากกว่าการเร่งให้เกษตรกรได้รับมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ เนื่องจากมีกระบวนการที่ซับซ้อนและเกษตรกรต้องรับภาระค่าใช้จ่ายในการขอรับรองมาตรฐาน

Independent Study Title   Need for Organic Agricultural Certification Standards of Small Scale Farmers in Chiang Mai Province

Author   Miss Jeerawan Ngoakaew

Degree   Master of Science (Agricultural Extension)

Independent Study Advisory Committee

Lect. Dr. Budsara Limnirunkul   Advisor

Assoc.Prof. Dr.Avorn Opatpatanakit   Co-advisor

Assoc. Prof. Nipon Jayamangkala   Co-advisor

ABSTRACT

The objectives of this research were to 1) understand production and marketing systems of farmers in two study areas 2) investigated farmer's knowledge on North Organic Standard Association (NOSA) 3) assessed the need for Organic Agricultural Certification Standards 4) identified problem related to the production and marketing of small farmers in Chiang Mai. The population of this research, Mae Tha group was 33 families growing organic vegetables of families in Mae On Sub-District Mae On District, Chiang Mai province. The pesticide free was 30 families' pesticide free vegetables in Yong Noeng Sub-District Saraphi District, Chiang Mai province. The data collection was carried out through the used of semi-structured interview. The data analysis were used descriptive statistics which provided the maximum value, the minimum value, percentage value, average value and the value of the standard deviation (SD) and class interval.

The result showed that Mae Tha farmers group has been practiced organic integrated farming with diverse species since 1986. The reasons the changed to organic production was health problems with caused of chemical used. Mae Tha has received Organic Agricultural Certification Standards from Organic Agriculture Certification Thailand (ACT) and the North Organic Standard Association (NOSA). Since farmers have been involved with organic agricultural certifications in 1986, therefore, the high level (54.5 %) of farmers' knowledge and practiced were found accordingly to organic standards. However, farmers would like to have Organic Agricultural

Certification Standards because farmers expected to expand the market and the certification standard makes consumers aware on organic product, increased organic production with can make steadily farmers' income. Problems and obstacles on production and marketing of Mae Tha group found that farmers depend on seed from company and lacked of labor.

In pesticide free vegetable group, farmers were rotated their pesticide free vegetable production throughout the year. Farmers were started pesticide free vegetable since 2005. The changed caused by health problem and expected higher income from pesticide free vegetable production. Majority of farmers have certification standards of Good Agricultural Practices (GAP), for the production of fresh fruits and vegetables under food safety promotion. In 2010, the Office of Agricultural of Saraphi district was the major organization encouraged farmers to produced organic vegetable. Farmers indicated that having organic certification standard was less important than having organic market. The organic production process was also complicated than pesticide free production. However, farmers have high level (36.7 %) of knowledge and understanding on Organic Agricultural Certification Standards. Problems and obstacles of production and marketing found that farmers were lack of pesticide free market and lack of labor during high production period.

The study concluded that Mae Tha group had experiences with organic production and have organic certified more than 20 years, therefore, certification was useful for expand the market and build confidence among consumers and make it more recognizable. It was different from pesticide free vegetable group, Saraphi district, and farmers' experiences in pesticide free production for 5 years. It was found that farmers pay less attention for organic certification standards although farmers would raise their production to organic. Farmers mentioned that organic vegetable production more complicated than pesticide free vegetable production. It was suggested that organic certification standards may important for expanding market for organic farmers whose practiced more than 10 year. For farmers group whose recently practice in pesticide free and organic production, it is necessary to seek market or set up organic market more than stimulate farmers to have organic certification standards, because of the complication of production process and farmers have to pay for the certification standards.